

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان^۱

زهرافیزی^۲

لیلا خسروی مراد^۳

محمد پارسائیان^۴

 [10.22034/ssys.2024.3169.3313](https://doi.org/10.22034/ssys.2024.3169.3313)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۰۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۳/۱۹

ایران در گزارش‌های بین‌المللی در زمینه نشاط اجتماعی، رتبه‌های ۱۰۳ و ۱۰۵ را طی سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ کسب کرده است. صرف‌نظر از لزوم بازیابی مؤلفه‌های نشاط اجتماعی ایران در این طرح، این سؤال پیش می‌آید که ارتقای نشاط اجتماعی باید یا چه الگویی انجام شود؟ بر این اساس، هدف این مقاله طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان از طریق روش فراتحلیل کیفی است. جامعه آماری پژوهش شامل منابع تحقیقات نشاط اجتماعی جوانان در نورمگز، پورتال جامع علوم انسانی، اس.آی.دی و ایران‌داک بود که پس از غربالگری، ۵۴ منبع تحلیل گردید.

نتایج نشان داد عوامل تعیین‌کننده در دسته‌های فردی، اجتماعی، فردی - اجتماعی و اجتماعی - اقتصادی قرار می‌گیرند. در دسته فردی عامل امید به آینده، در دسته فردی - اجتماعی عوامل احساس عدالت و امنیت اجتماعی، در دسته اجتماعی مشارکت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، اعتماد اجتماعی و میزان دین‌داری و در دسته اجتماعی - اقتصادی پایگاه اقتصادی - اجتماعی به دست آمد. با تحلیل و ترسیم الگو مشخص شد ابتدا لازم است تا در حوزه‌های

^۱ - این مقاله مستخرج از طرحی با همین عنوان به کارفرمایی وزارت ورزش و جوانان کشور است.

^۲ دکترای دین پژوهی - جامعه‌شناسی دین، پژوهشگر گروه قرآن و تربیت اجتماعی، جهاددانشگاهی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Feizi.z.58@gmail.com

^۳ دانشجوی دکتری حکمرانی آموزش عالی، پژوهشگر گروه قرآن و تربیت اجتماعی، جهاددانشگاهی، تهران، ایران

^۴ دکترای علوم قرآن و حدیث، پژوهشگر گروه قرآن و تربیت اجتماعی، جهاددانشگاهی، تهران، ایران

اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، سیاست‌گذاری‌های کلان با توجه به عوامل تعیین‌کننده صورت گیرد و پس از تغییر در سیاست‌گذاری‌ها، وضعیت اقتصاد، کنشگری اجتماعی، فرهنگی تغییر و بهبود یابد و در نهایت ارتقای نشاط اجتماعی حاصل شود.

واژگان کلیدی: نشاط اجتماعی، جوانان، الگو، فراتحلیل کیفی، ارتقا و سیاست‌گذاری.

مقدمه

موضوع شادزیستی عیان‌ترین لباس هر فرهنگی است (عنبری، ۱۳۹۲: ۱۰۱). شادی‌کردن از زیباترین و متعالی‌ترین احساسات و نیازهای روانی انسانی است که ارتباطی عمیق با رشد، شکوفایی و خلاقیت دارد (افشانی، ۱۳۹۲: ۱). از منظر آرگایل^۱، نشاط^۲ امری اجتماعی و فرهنگی و در بستر جامعه انسانی تجلی می‌یابد و حاصل کنش اجتماعی است (عشایری و جهان‌پرور، ۱۴۰۲) همچنین محرک بشری برای اهداف و آرزوهای اجتماعی است. از نگاه دورکیم، گذر از جامعه سنتی به مدرن همراه با آشفتگی‌های اجتماعی و پایین آمدن نشاط اجتماعی است (ریتر، ۱۳۹۱: ۷۸). نشاط اجتماعی از مؤلفه‌های رفاه اجتماعی به شمار می‌رود و بیش از مداخلات پزشکی و روانی به عوامل اجتماعی و اقتصادی وابسته است و در عین حال یکی از مفاهیم محوری توسعه پایدار می‌باشد (ایلوخانی و دیگران، ۱۳۹۸). در بحث‌های سازمان ملل برای تعیین سطوح توسعه‌یافتگی کشورها، از سال ۲۰۰۰ به بعد متغیرهای نشاط، امید به آینده، خشنودی و رضایت‌مندی افراد جامعه نیز به عنوان یک متغیر کلیدی وارد محاسبات شده است؛ به این صورت که اگر مردم یک جامعه احساس نشاط، خشنودی و رضایت‌مندی نکنند، نمی‌توان آن جامعه را توسعه‌یافته تلقی نمود (گلایی و اخشی، ۱۳۹۴: ۱۴۰).

بنابراین در مطالعات جهانی، نشاط اجتماعی به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی در نظر گرفته شده است؛ به عبارتی، چنانچه جامعه‌ای بخواهد به رشد و توسعه مطلوب دست یابد، باید به نشاط اجتماعی خود توجه داشته باشد. علاوه بر آن، تحقق و افزایش نشاط اجتماعی در جامعه موجب می‌شود تا شکوفایی ظرفیت‌های فردی و اجتماعی، مشارکت اجتماعی، هدفمند بودن افراد در جامعه، حسن تعلق و تعهد نسبت به جامعه و تحرک فیزیکی فرد نیز افزایش یابد (شریف‌زاده، محمدتبار و عدلی‌پور، ۱۳۹۶) و همین امر منجر به شکوفایی و بهبود وضعیت جامعه در ابعاد گوناگون شود. این موضوع در کشوری مانند ایران که به دنبال دست‌یابی به توسعه و شکوفایی است، نشاط اجتماعی جایگاه ویژه‌ای می‌یابد.

در گزارش جهانی سال ۲۰۱۷ سازمان ملل، ایران در موضوع نشاط اجتماعی در جایگاه ۱۱۷ در بین ۱۵۴ کشور جهان قرار گرفت. همچنین اگرچه ایران در جدول بررسی میزان شادی در سال ۲۰۱۶ در رتبه ۱۰۵ قرار داشت و در قیاس با سال ۲۰۱۵، پنج پله بالاتر آمده بود، اما در رتبه‌بندی سال ۲۰۱۹، ۱۲ پله سقوط کرده است (ایلوخانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ هلیول، لایارد و ساچس، ۲۰۱۷). بنابر همین گزارش، جامعه ایران در میان چهار رده نشاط (رده بالا، بالاتر از میانگین، پایین‌تر از میانگین و رده پایین) در دسته کشورهای پایین‌تر از میانگین قرار می‌گیرد. نکته

¹ Argyle

² Happiness

نگران‌کننده‌تر اینکه در بررسی روند نشاط طی دو دوره ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷ و ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵، نمره نشاط در ایران حدود ۰/۵۰۷ کاهش پیدا کرد. در این گزارش، فنلاند با ۷/۷۷ رتبه اول و سودان با ۲/۸۵ آخرین رتبه را داشته است (هلیول و همکاران، ۲۰۱۶).

نشاط اجتماعی در تحقیقات گوناگون مورد بررسی قرار گرفته است. در تحقیقات خارجی بیشتر موضوعات به سوی تغییرات روابط اجتماعی با شادی (کودباخ، تاکوت و گروس، ۲۰۱۹)، ارائه الگوی بهزیستی مبتنی بر ۴ عامل شادی و نشاط (ایواتا، اندو، کابو و مینو، ۲۰۱۸)، معیارهای نشاط اجتماعی (تای، چان و داینر^۱، ۲۰۱۴) و بررسی نشاط اجتماعی در سیاست‌پژوهی (تین^۲، ۲۰۱۲) انجام شده است. کاریلو و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی با روش فراترکیب به بررسی وضعیت بهزیستی از نگاه کودکان و نوجوانان پرداخته‌اند. شانکلن و همکاران (۲۰۲۱) مقاله‌ای را با استفاده از روش فراترکیب به وضعیت رفاه نوجوانان به لحاظ استفاده از رسانه‌های اجتماعی تدوین کرده‌اند.

در تحقیقات داخلی نیز موضوعاتی مانند رابطه نشاط اجتماعی با سازگاری اجتماعی (نوروزهی و همکاران، ۱۴۰۱)، نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی با نشاط اجتماعی (جهانی باز، ۱۴۰۰)، راهبردهای رسانه‌ای افزایش نشاط اجتماعی (نقی‌پور و همکاران، ۱۳۹۹)، تأثیر مشارکت ورزشی بر نشاط اجتماعی (مجد و میرمحمدتبار، ۱۳۹۸)، میزان نشاط اجتماعی و عوامل مرتبط با آن (کیا و امیری، ۱۳۹۱) و مواردی نظیر آنها انجام شده است.

در میان تحقیقات داخلی نزدیک به ۶ مقاله به ارائه مدل یا الگو با روش فراترکیب یا فراتحلیل کیفی پرداخته‌اند. نیازی و ذوالفقاری (۱۴۰۲) در مقاله‌ای الگوی عوامل مؤثر بر نشاط سازمانی کارکنان را با استفاده از روش فراترکیب طراحی کرده‌اند. یافته‌های آنان نشان داد که ابعاد اصلی نشاط سازمانی کارکنان شامل بُعد فردی، سازمانی و اجتماعی است. محمدی‌مقدم، محمدی‌مقدم، طیبی و ساعدی (۱۴۰۲) در مقاله‌ای الگوی نشاط منابع انسانی در سازمان‌های تأمین اجتماعی را طراحی کرده‌اند. نتایج این تحقیق نشان داد برای افزایش نشاط کارکنان در محیط کار باید توجه خاصی از سوی مدیران بر دو بُعد فردی و سازمانی وجود داشته باشد. نورزهی، هراتی، چغازگرگیچ و شیخ حسینی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی رابطه نشاط اجتماعی و مؤلفه‌های آن با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان» مطالعه خود را با روش کمی-پیمایشی در میان دانش‌آموزان ابتدایی انجام دادند که نتایج آن نشان می‌دهد نشاط اجتماعی و مؤلفه‌های آن با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان ابتدایی رابطه معنادار دارد. یزدانی، محسنی، زارعی‌متین و عزیزی (۱۴۰۱) در تحقیق خود به ارائه مدل توسعه نشاط اجتماعی با رویکرد فراترکیب پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق که پس از غربالگری با مطالعه ۳۹ مقاله سامان پذیرفته است، در سه بُعد «شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری»، «امور

¹ Tay, Chan & Diener

²Thin

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

اجتماعی و فرهنگی» و «روابط و حقوق شهروندی» به دست آمده است. همچنین زارعی‌متین و محسنی (۱۴۰۰) پیش‌تر در مقاله‌ای به طراحی مدل نشاط اجتماعی با تأکید بر توسعه ورزش شهروندی پرداخته بودند. زکی (۱۳۹۹) مقاله‌ای را با هدف ارائه چارچوب و الگویی جامع و یکپارچه در تبیین نشاط اجتماعی در ایران ارائه داده است. روش طراحی این الگو با استفاده از روش فراترکیب بوده است. براساس نتایج مدل پیشنهادی نشاط اجتماعی قابل تفکیک در پنج بخش به ترتیب فراوانی شامل پیشایندها، وضعیت، پساایندها، کلیات و همسته‌ها گزارش و طبقه‌بندی شده‌اند. نتایج بررسی پیشینه مطالعات نشاط اجتماعی در مقاله پیش‌رو نشان می‌دهد که قریب به ۸۰۰ تحقیق در داخل کشور سامان یافته است که هر کدام از جنبه‌ها و متغیرهای گوناگونی به این موضوع نگریسته‌اند. تعدادی از آنها به عوامل مؤثر، گروهی به میزان نشاط اجتماعی و برخی به تأثیر نشاط اجتماعی بر عوامل دیگر پرداخته‌اند. در تحقیقات خارجی نیز مواردی که الگو یا مدلی برای ارتقای نشاط اجتماعی ارائه کرده باشند، مشاهده نشد.

با وجود اهمیت نشاط در میان تمامی گروه‌های جامعه، توجه به نشاط اجتماعی جوانان و چگونگی ارتقای نشاط در میان آنان از اهمیت بالایی برخوردار است، چراکه جوانان به عنوان نیروهای فعالی که ۲۷ درصد از جمعیت ایران را جوانان تشکیل می‌دهند (براساس مرکز رصد جمعیت وزارت کشور) نقش خطیری در سازندگی، رشد و توسعه کشور دارند. همچنین نتایج تحقیقات در بحث ترویج سبک زندگی اسلامی نشان می‌دهد که اشاعه و ترویج شاد زیستن در میان جوانان به عنوان یک مؤلفه کاربردی در تبلیغات است (فیضی و همکاران، ۱۳۹۸). بنابراین، با توجه به نبود الگوی دقیق ارتقای نشاط اجتماعی در میان انبوه تحقیقات داخلی و خارجی در دسترس، لزوم ارزیابی و ارتقای نشاط اجتماعی در میان اقشار گوناگون جامعه به ویژه جوانان باید مورد توجه قرار گیرد.

بررسی ادبیات علمی از نظر روشی نشان می‌دهد که تعداد اندکی از تحقیقات با روش‌های کیفی-فراترکیب یا فراتحلیل سامان یافته‌اند و عمده تحقیقات با روش‌های کمی انجام شدند. این در حالی است که طراحی الگو در زمینه نشاط اجتماعی به دلیل ماهیت آن، نیاز به تحقیقات اکتشافی و بهره‌گیری از روش‌های کیفی همچون فراترکیب دارد. در کنار موارد یادشده، انجام تحقیق کیفی به منظور ترسیم الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان می‌تواند حوزه دانشی این موضوع را گسترش دهد و مسیر و چشم‌انداز مشخصی را در اختیار سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه جوانان کشور قرار دهد تا به شکل عملیاتی‌تر برنامه‌ریزی حوزه نشاط اجتماعی را در دستور کار قرار دهند. با توجه به این ضرورت‌ها و همچنین خلأ پژوهشی در این زمینه، مسئله اصلی این تحقیق عبارت از چگونگی افزایش نشاط اجتماعی در میان قشر جوان است؛ به تعبیر دقیق‌تر، الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان در ایران چگونه است؟

چارچوب مفهومی

تعاریف متعددی از نشاط ارائه شده که هر کدام بر یک بُعد آن بیش از ابعاد دیگر تأکید دارند. یکی از دلایل این مسئله، میان‌رشتگی مفهوم نشاط اجتماعی است. از این‌رو، برخی از تعاریف بر ابعاد شناختی، برخی بر ابعاد احساسی و عاطفی و برخی دیگر بر کارکردهای نشاط تأکید داشتند (تمیزی فر و عزیزی مهر، ۱۳۹۴: ۲۱۹). برای نمونه، یکی از تعاریف، نشاط را هیجانات مثبت درونی تلقی کرده که انقباض روانی را از بین می‌برد و موجب انبساط خاطر، و پویایی می‌شود (محمدی ری‌شهری، ۱۳۹۱: ۷). بنتهام^۱، نشاط را وضعیت روانی مثبت و توأم با خشنودی تعریف کرده و توضیح داده است که نشاط به صورت رضایتمندی اجتماعی، روانی و جسمانی یا رضایتمندی از جریان زندگی تعریف می‌شود (سجادیان، نعمتی و دامن باغ، ۱۳۹۹ به نقل از کوشین، ۲۰۱۵). لوردوس و همکارانش^۲ (۲۰۱۲) نشاط را براساس سه مؤلفه همبسته به یکدیگر تعریف می‌کنند: حداقل عواطف منفی، حداکثر عواطف مثبت و سطح مناسب رضایت از زندگی (همان). لایارد^۳ (۲۰۰۵) نشاط را به عنوان احساس خوبی، با لذت بردن از زندگی و احساساتی که دوست داریم حفظ شود، توصیف می‌کند (مک‌کاب و همکاران، ۲۰۱۱). بهبود سطح نشاط به مثابه یکی از ضروری‌ترین خواسته‌های فطری و نیازهای روانی انسان منجر به تأمین سلامت فرد و جامعه می‌شود و می‌تواند نقش مهمی را در توسعه جامعه ایفا نماید (مجدی، میرمحمدتبار، ۱۳۹۸). از سوی دیگر، نشاط در تجربه و شیوه زیستن انسان‌ها محقق می‌شود و با مناسبات اجتماعی، قدرت، ارزش‌های فرهنگی و بافت تاریخی جامعه پیوند دارد. این مفهوم زمانی مصداق پیدا می‌کند که بین وسیله کنش و هدف آن حائلی وجود نداشته باشد؛ به عبارت دیگر، نفس کنش عین هدف کنش است. بنابر این تعریف، نشاط دو وجه روان‌شناختی و جامعه‌شناختی دارد (عنبری، ۱۳۹۱: ۲۴). نشاط اجتماعی یا شادمانی به عنوان یک پیامد مهم در احساس رضایت شغلی و خوشبختی انسان مطرح است که نه‌تنها زندگی شخصی، بلکه جنبه‌های اجتماعی حیات ما- یعنی کنش‌ها و ارتباطاتی را که با دیگران برقرار می‌کنیم- تحت تأثیر قرار می‌دهد (ون‌پراگ و همکاران، ۲۰۰۴). به عبارت دیگر، احساس نشاط، احساسات مثبت و رضایت خاطر از زندگی از جمله نشانه‌های نشاط اجتماعی است (کار،^۴ ۲۰۱۳).

نشاط اجتماعی از نظر متخصصان دارای مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی است. عنبری (۱۳۹۱) مؤلفه‌های نشاط اجتماعی را شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌های نمادین و معنادار کنش‌های فردی و گروه‌های اجتماعی می‌داند و معتقد است که درک شادی و شادمانی مستتر در این کنش‌ها با فهم معانی رفتارها و درک احساسات جمعی به دست می‌آید.

^۱ Jeremy Bentham

^۲ Lourdes et al.

^۳ Layard

^۴ Carr

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان^۱

رضایت از زندگی، دوست داشتن دیگران، رشد شخصیت، نگرش های مثبت و مواردی نظیر آن از جمله خروجی های نشاط اجتماعی است (عنبری، ۱۳۹۱).

آرگایل (۲۰۰۱) در تعریف خود از نشاط به بررسی های زمینه یابی که بر روی نمونه های فراوانی انجام شده اشاره می کند و معتقد است که شادکامی شامل سه جزء است: ۱. حالت خوشحالی یا سرور (هیجانان مثبت)؛ ۲. راضی بودن از زندگی؛ ۳. فقدان افسردگی و اضطراب (عواطف منفی) (به نقل از شریف زاده، میرمحمدتبار، عدلی پور، ۱۳۹۶). داینره و سو^۱ (۱۹۹۷) نشاط اجتماعی را دارای سه جزء اساسی می دانند: الف) بُعد عاطفی یا هیجانی که در حقیقت خلق و خوهای مثبت و خوشایند را در افراد شامل می شود؛ ب) بعد شناختی که نوعی تفکر و پردازش اطلاعات را در برمی گیرد و به ارزیابی مثبت افراد از زندگی منجر می گردد؛ ج) بُعد اجتماعی که بیانگر گسترش روابط اجتماعی فرد با دیگران و به دنبال آن افزایش حمایت اجتماعی است. به عبارت دیگر، این جزء از نشاط اجتماعی گرایش ها و تمایلات فرد نسبت به اجتماع، همانند علاقه به انسان های دیگر، تأثیرگذاری مثبت بر آنها و ... را شامل می شود که یکی از مهم ترین اجزای آن را تشکیل می دهد (داینر و سو، ۱۹۹۷ به نقل از ورعی، ممدوحی، ورعی و ورعی، ۱۴۰۰). براساس نظر محققان، عوامل متعددی بر نشاط اجتماعی تأثیرگذار است. بررسی های بسیاری عواملی مانند وضعیت تأهل، جنسیت، دینداری، اعتماد اجتماعی (بخارایی، طالبی و محتشم ۱۳۹۵)، بهره مندی از وسایل ارتباط جمعی، امید به آینده، عزت نفس (حاجی زاده میمندی و ترکان، ۱۳۹۴)، امنیت هستی شناختی، شبکه خویشاوندی (هزارجریبی و مرادی، ۱۳۹۳)، پایگاه اجتماعی- اقتصادی، احساس عدالت اجتماعی، همبستگی اجتماعی، رضایت اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی، پابندی به اعتقادات دینی و میزان رضایت از خدمات شهری (کیا و امیری، ۱۳۹۲) را از جمله عواملی می دانند که بر نشاط اجتماعی تأثیرگذار هستند.

روش شناسی پژوهش

مقاله حاضر به لحاظ هدف، در میان تحقیقات کاربردی قرار می گیرد. با توجه به ماهیت اکتشاف و شناسایی الگو، دارای رویکرد کیفی است و از میان روش های این رویکرد، از روش فراتحلیل کیفی از زیرمجموعه های روش فرامطالعه انتخاب شده است. روش فرامطالعه، تجزیه و تحلیل عمیق از کارهای پژوهشی در یک حوزه خاص است که با واژه هایی همچون فراتحلیل، فراترکیب (فراستز)، فرانظری و فراروش متفاوت است. در واقع فرامطالعه تمام این مفاهیم را در برمی گیرد (پترنسون، ۲۰۰۱). فرامطالعه به طور کلی در چهار روش فراتحلیل، فراترکیب، فراروش و فرانظریه صورت می پذیرد.

^۱ Diner & Suh

فرا تحلیل از زیر روش های فرامطالعه، روشی است که بر اساس آن سعی می شود تفاوت های موجود در تحقیقات انجام شده قبلی استنتاج گردد و در رسیدن به یک سری نتایج کلی و کاربردی از آن بهره برداری شود. فراتحلیل با مرور نظام مند منابع برای پیدا کردن، ارزشیابی، ترکیب و در صورت نیاز، جمع بندی آماری، به تحقیقاتی می پردازد که قبلاً درباره موضوع خاصی به رشته تحریر درآمده اند (ایستگلدی، قنبری، پویا و روستا، ۱۳۹۸). دو گونه فراتحلیل کمی و کیفی وجود دارد: فراتحلیل کمی با استفاده از تکنیک های آماری پیچیده، درصد یکپارچه سازی نظریه ها و نتایج تمامی پژوهش ها و همچنین شناسایی متغیرهای مزاحم و مداخله گر است. فراتحلیل کیفی علاوه بر یکپارچه سازی نظریه ها، روش ها و نتایج پژوهش های مختلف، تفسیر ژرفی از موضوع مورد بحث ارائه می دهد (جان پرور، صالح آبادی و مازندرانی، ۱۴۰۰). فراتحلیل کیفی در ۵ مرحله انجام می شود: ۱. تنظیم سؤال؛ ۲. جست و جوی ادبیات؛ ۳. انتخاب پژوهش های واجد شرایط؛ ۴. استخراج داده ها و ارزیابی کیفیت و اعتبار آن؛ ۵. ترکیب، تعبیر و تفسیر گزارش (طیبی ابوالحسنی، خاشعی، حقیقی و الیاسی، ۱۴۰۱).

جامعه آماری این تحقیق شامل تمام منابع علمی اعم از مقالات و پایان نامه ها در موضوع نشاط اجتماعی طی سال های ۱۳۹۰-۱۴۰۲ در پایگاه های داده علمی نورمگز، پورتال جامع علوم انسانی، اس.آی.دی^۱، ایرانداک و کتابخانه ملی است. شیوه نمونه گیری در این تحقیق از نوع هدفمند و فرآیند طی شده برای انتخاب منابع نهایی به این شرح است: ۱. ابتدا با کلیدواژه نشاط در سامانه های مورد نظر جستجو شد. ۲. تحقیقاتی که در عنوان آنها نشاط مذکور بود، مورد بازبینی قرار گرفت و مواردی که به نشاط اجتماعی (در حالت های متغیر مستقل، وابسته و عامل اثرگذار) مربوط بود، انتخاب شدند. ۳. در این مرحله تحقیقاتی که نشاط اجتماعی را در گروه های سنی جوانان (۱۸ تا ۳۵ سال بر مبنای دسته بندی مرکز آمار و رصد وزارت کشور) بررسی کردند، استخراج و مورد استفاده قرار گرفت. ۴. موارد مشابه در سامانه های مختلف از مجموعه خروجی ها حذف شد. تمامی این مراحل به تفکیک برای هر یک از سامانه ها و هر کدام از مستندات (مقاله و پایان نامه) انجام گردید. همان طور که جدول ۱ نشان می دهد، پس از حذف موارد اضافی و متفاوت با هدف پژوهش، در مجموع ۵۴ مورد در غربال گری نهایی شناسایی شد.

برای تجمیع داده ها فرمی تفصیلی طراحی شد و اطلاعات هر کدام از مستندات شامل روش تحقیق، جامعه آماری، شیوه نمونه گیری، شناسایی مؤلفه ها و شاخص های موجود در تحقیقات، عوامل اثرگذار در نشاط اجتماعی، تأثیر نشاط اجتماعی و مدل ها و الگوهای استخراجی جمع آوری گردید. سپس بر اساس اهداف تحقیق، ترکیب و تلفیق داده ها صورت گرفت. به منظور تعیین روایی و اعتبار این تحقیق، از دو تکنیک خودبازبینی محقق و کسب اطلاعات

^۱ SID.ir

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان^۱

موازی استفاده شد. پس از جمع‌آوری منابع و کدهای استخراجی، داده‌ها در اختیار تعدادی از محققان و اساتید دانشگاه قرار گرفت تا تأیید شوند. گفتنی است که «عوامل» در این تحقیق به معنای واقعیت‌ها یا موقعیت‌هایی است که منجر به ایجاد نشاط اجتماعی می‌شود. عوامل تعیین‌کننده یا اصلی مواردی هستند که در تحقیقات، معناداری و سطح رابطه آنها با نشاط اجتماعی متوسط به بالا باشد. این رابطه باید در تمامی تحقیقات بررسی شده، عامل تأیید شده باشد. لذا اگر یک تحقیق آن رابطه را به عنوان قوی و در یک یا دو تحقیق دیگر ضعیف ارزیابی شده باشد، به عنوان عامل اصلی انتخاب نخواهد شد. ملاحظه دیگر، تعداد تحقیقات تأییدکننده روابط است. به نظر می‌رسد یک یا دو تحقیق سند محکمی برای پذیرش رابطه نیست. لذا معیار پذیرش عوامل حداقل ۳ تحقیق به بالاست. در نتیجه برای تحلیل نوع و شدت رابطه، بر اساس حداقل ۳ تحقیق تصمیم‌گیری شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های این پژوهش در ۴ دسته سامان یافتند: دسته نخست، یافته‌های مرتبط با عوامل اثرگذار و دسته‌بندی آنهاست. دسته دوم، عواملی است که با افزایش نشاط آنها نیز افزایش می‌یابند. دسته سوم، متغیرهایی است که با نشاط اجتماعی رابطه‌ای دوسویه دارند. دسته چهارم، الگوی ارتقای نشاط اجتماعی به‌دست آمده از یافته‌هاست. یافته‌های دسته اول: متغیرهای شناسایی شده و تعداد دفعات توجه به آنها در تحقیقات جدول ۱ آمده است:

جدول ۱: متغیرهای اثرگذار بر نشاط اجتماعی (به عنوان متغیر وابسته)

متغیر	فرضیه‌ها	میزان	منبع	نوع	مکان	بازه سنی
احساس امنیت اجتماعی	بین احساس امنیت اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه قوی وجود دارد.	۰,۷	دهقانی، کریم سرا، مروت (۱۳۹۶)،	۳۵ تا ۴۰	شهر تهران	۱۸-۳۵
		۰,۷	رضادوست و مقتدایی (۱۳۹۳)،		خوزستان	
		۰,۹	فریدون، شاپور، هاشمیان (۱۳۹۴)،		شهر کرمان	
		۰,۶	باستانی، ملکی پور (۱۳۹۵)،		محل ۹ شهر تهران	
		۰,۷	کیا و امیری (۱۳۹۲)،		شهر اهواز	
		۰,۵	رادان (۱۳۹۶)،		دانشگاه ساوه	
		۰,۷	هزار جریبی و مرادی (۱۳۹۳)،		دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی	
		۰,۵	سپه‌وند و جعفری (۱۳۹۵)		خرم آباد	
		۰,۵	محمدی و سیف زاده (۱۳۹۸)،		اصفهان	
		۰,۵	رضادوست، فاضلی و مقتدایی (۱۳۹۳)،		خوزستان	
میزان دین‌داری	میزان دین‌داری با نشاط اجتماعی رابطه متوسط رو به قوی دارد.	۰,۸	بخارایی، طالبی، محتشم (۱۳۹۵)،	۳۵ تا ۴۰	یزد	۱۸-۳۵
		۰,۵	حاجی‌زاده و ترکان (۱۳۹۴)،		دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی	
		۰,۶	هزار جریبی و مرادی (۱۳۹۳)،		دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی	
		۰,۷	کیا، امیری (۱۳۹۲)		شهر اهواز	

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

۲۰-	اصفهان	کبیری، حسینی زاده (۱۳۹۷)،	۰.۵			
۲۹						
۱۸-	بیرجند	قنبری، حسینی (۱۴۰۱)،	۰.۸			
۳۵						
۱۹ تا	دانشگاه علوم	جعفروند،	۰.۸			
۲۹	تحقیقات تهران	فتحی (۱۳۹۴)،				با افزایش سطح
	دهلران	کلاتری و	۰.۶	۶	۰.۶	سرمایه اجتماعی
۱۸-	یزد	کشورز (۱۳۹۷)،	۰.۵			در افراد نشاط
۳۰		افشانی (۱۳۹۲)،				اجتماعی آنها نیز
	خرم آباد	سپهوند و	۰.۵			افزایش می یابد.
		جعفری (۱۳۹۵)				
۱۹ تا	اصفهان	محمدی و سیف	۰.۶			
۲۹		زاده (۱۳۹۸)،				
۱۸-	دانشجویان دانشگاه	حاجی زاده، ترکان	۰.۶			میان امید به
۳۵	یزد	(۱۳۹۴)،				آینده و نشاط
۱۹ تا	دانشجویان شهر	کهنسال، توکلی و	۰.۶	۴	۰.۶	اجتماعی رابطه
۲۹	شیراز	پناهی (۱۳۹۸)،				قوی وجود دارد.
۱۸-	شهر تهران	دهقان، کریمسرا،	۰.۶			
۳۵		مروت (۱۳۹۸)				
۱۸-	شهر تهران	میکائیلی، خورسندی،	۰.۷			
۳۵		همایونی (۱۳۹۸)،				با افزایش
۱۸-	دانشجویان	گلایی و اخشی	۰.۷			مشارکت
۳۵		(۱۳۹۴)،				اجتماعی میزان
۱۸-	بیرجند	قنبری، حسینی،	۰.۸	۴	۰.۸	نشاط اجتماعی
۳۵		قدرتی (۱۴۰۱)				افراد نیز افزایش
۱۹ تا	دانشگاه علوم	جعفروند و	۰.۶			می یابد.
۲۹	تحقیقات تهران	فتحی (۱۳۹۴)،				
۱۸-	شهر اهواز	کبا و امیری (۱۳۹۲)،	۰.۵			میان اعتماد
۳۵						اجتماعی با
۱۸-	دانشجویان دانشگاه	هزار جریبی و	۰.۶	۴	۰.۶	نشاط اجتماعی
۳۵	علامه طباطبایی	مرادی (۱۳۹۳)،				رابطه قوی
۱۸-	شهر تهران	میکائیلی، خورسندی،	۰.۴			وجود دارد.
۳۵		همایونی (۱۳۹۸)				

فصلنامه علمی مطالعات راهبردی ورزش و جوانان / شماره: ۶۶ / زمستان ۱۴۰۳

۱۹ تا	دانشگاه علوم	جعفری و	۰,۷						
۲۹	تحقیقات تهران	فتحی (۱۳۹۴)،							
۱۹ تا	دانشجویان دانشگاه	بوسجین،	۰,۶					پایگاه اقتصادی	
۲۹	پیام نور اردبیل	بشیری (۱۳۹۵)،						- اجتماعی بر	پایگاه
-۱۸	اصفهان	فانقی، امیر (۱۳۹۹)،	۳	۰,۷	۰,۷			روی نشاط	اقتصادی -
۳۵								اجتماعی تأثیر	اجتماعی
-۱۸	شهر اهواز	کیا و امیری (۱۳۹۲)		۰,۵				مستقیم و قوی	
۳۵								دارد.	
-۱۸	دهلران	کلاتری و		۰,۲				بین احساس	احساس
۳۰		کشورز (۱۳۹۷)،						عدالت اجتماعی	عدالت
-۱۸	خرم آباد	سیهوند و	۳	۰,۳	۰,۳			و نشاط	اجتماعی
۲۹		جعفری (۱۳۹۵)						اجتماعی رابطه	
-۱۸	شهر تهران	خادمیان و فرجی		۰,۳				ضعیفی وجود	
۳۵		(۱۳۹۶)،						دارد.	
-۱۸	شهر تهران	خجیر، رضائیان		۰,۶				استفاده از	
۳۵		(۱۴۰۰)،						شبکه‌های	
-۱۸	مشهد	جهانی (۱۴۰۰)،		۰,۶				اجتماعی رابطه	
۳۵								متوسطی با نشاط	
								اجتماعی دارد.	
								(۱)	
								استفاده از	استفاده از
								شبکه‌های	شبکه‌های
								اجتماعی نشاط	اجتماعی
								اجتماعی را	
-۱۸	خراسان جنوبی	طاهری (۱۳۹۶)		۰,۲				بیشتر می‌کند (۱)	
۳۵								استفاده بیشتر از	
								شبکه‌های	
								اجتماعی نشاط	
								اجتماعی را	
								کاهش می‌دهد	
								(۱)	
-۱۸	ملایر	بخارایی،		۰,۵				میان سلامت	سلامت
۳۵		حسینی (۱۳۹۴)،						اجتماعی افراد با	اجتماعی
-۱۸	درجزین	پارسا، قوشچیان،	۲	۰,۴				نشاط اجتماعی	
۳۵		خجیاز (۱۳۹۷)،						آنها رابطه‌ای در	

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

				سطح متوسط وجود دارد. میان احساس محرومیت نسبی و نشاط اجتماعی رابطه ضعیف و معکوس وجود دارد	
۱۸- ۳۵	خوزستان	رضادوست، فاضلی و مقتدایی (۱۳۹۳)	۰,۲-	احساس محرومیت نسبی هر چه میزان احساس محرومیت نسبی افزایش یابد نشاط اجتماعی کاهش می یابد و نشان از رابطه قوی معکوس بین این دو است. همبستگی اجتماعی با نشاط اجتماعی ارتباط قوی دارد به این صورت که با افزایش همبستگی اجتماعی نیز افزایش می یابد. بین ارتباط اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه مستقیم و قوی وجود دارد.	
۱۸- ۳۵	دانشگاه ساوه	رادان (۱۳۹۶)	۰,۴-	احساس محرومیت نسبی هر چه میزان احساس محرومیت نسبی افزایش یابد نشاط اجتماعی کاهش می یابد و نشان از رابطه قوی معکوس بین این دو است. همبستگی اجتماعی با نشاط اجتماعی ارتباط قوی دارد به این صورت که با افزایش همبستگی اجتماعی نیز افزایش می یابد. بین ارتباط اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه مستقیم و قوی وجود دارد.	
۱۸- ۳۵	شهر اهواز	کیا و امیری (۱۳۹۲)	۰,۵	احساس محرومیت نسبی هر چه میزان احساس محرومیت نسبی افزایش یابد نشاط اجتماعی کاهش می یابد و نشان از رابطه قوی معکوس بین این دو است. همبستگی اجتماعی با نشاط اجتماعی ارتباط قوی دارد به این صورت که با افزایش همبستگی اجتماعی نیز افزایش می یابد. بین ارتباط اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه مستقیم و قوی وجود دارد.	
۱۹ تا ۲۹	دانشگاه علوم تحقیقات تهران	جعفروند و فتاحی (۱۳۹۴)	۰,۵	احساس محرومیت نسبی هر چه میزان احساس محرومیت نسبی افزایش یابد نشاط اجتماعی کاهش می یابد و نشان از رابطه قوی معکوس بین این دو است. همبستگی اجتماعی با نشاط اجتماعی ارتباط قوی دارد به این صورت که با افزایش همبستگی اجتماعی نیز افزایش می یابد. بین ارتباط اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه مستقیم و قوی وجود دارد.	
۱۸- ۳۵	یزد	افشانی (۱۳۹۲)	۰,۴	احساس محرومیت نسبی هر چه میزان احساس محرومیت نسبی افزایش یابد نشاط اجتماعی کاهش می یابد و نشان از رابطه قوی معکوس بین این دو است. همبستگی اجتماعی با نشاط اجتماعی ارتباط قوی دارد به این صورت که با افزایش همبستگی اجتماعی نیز افزایش می یابد. بین ارتباط اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه مستقیم و قوی وجود دارد.	

فصلنامه علمی مطالعات راهبردی ورزش و جوانان / شماره: ۶۶ / زمستان ۱۴۰۳

۱۸- ۳۵	دانشجویان مدیریت	زنانه	متین، بحرانی (۱۳۹۱)	۱	۰,۵	۰,۵	با افزایش ارضای ثبات عاطفی نشاط اجتماعی نیز افزایش می‌یابد.	داشتن ثبات عاطفی
۱۸- ۳۵	شهر دلیجان	زنانه	عنبری، حقی (۱۳۹۳)	۱	۰,۷	۰,۷	کیفیت زندگی با نشاط اجتماعی رابط قوی دارد.	کیفیت زندگی
۱۸- ۳۵	شهر تهران	زنانه	میکائیلی، خورسندی، همایونی (۱۳۹۸)	۱	۰,۵	۰,۵	انسجام اجتماعی رابطه قوی با نشاط اجتماعی دارد.	انسجام اجتماعی
۱۸- ۳۵	دانشجویان دانشگاه یزد	زنانه	حاجی‌زاده، ترکان (۱۳۹۴)	۱	۰,۵	۰,۵	با افزایش میزان عزت نفس در افراد نشاط اجتماعی آنها نیز افزایش می‌یابد.	عزت نفس
۱۹- ۲۹	اراک	زنانه	پورسعید و پورسعید (۱۳۹۴)	۱	۰,۵	۰,۵	نوع سبک زندگی با نشاط اجتماعی رابطه مستقیم و قوی دارد.	نوع سبک زندگی
۱۹ تا ۲۹	دانشجویان دانشگاه آزاد یزد	زنانه	حیاتی (۱۴۰۰)	۱	۰,۶	۰,۶	هویت با نشاط اجتماعی رابطه قوی دارد.	هویت
۱۸- ۳۵	بندرعباس	زنانه	طاهری، اسماعیلی، کاظمی (۱۳۹۸)	۱	۰,۲	۰,۲	ورزش و فعالیت بدنی رابطه قوی با نشاط اجتماعی دارد.	فعالیت بدنی

براساس یافته‌های جدول ۱، متغیرهایی که در کمتر از ۳ تحقیق بررسی شدند یا نتایج آنها با یکدیگر همسویی نداشته‌اند، از دایره عوامل اثرگذار حذف می‌گردد. موارد به‌دست‌آمده در دسته‌بندی‌های فردی، فردی-

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان^۱

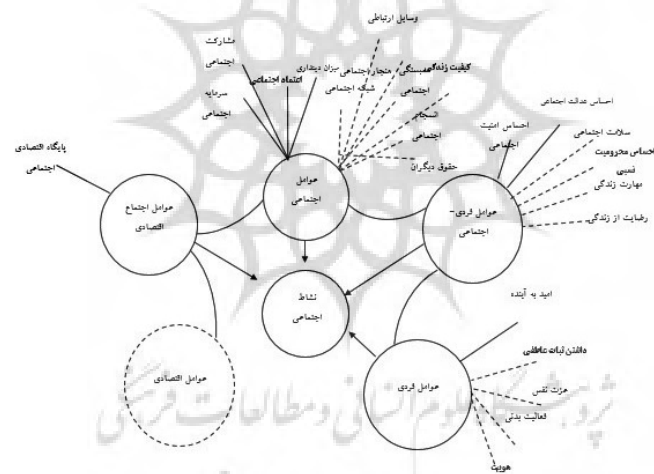
اجتماعی، اجتماعی و اجتماعی - اقتصادی تقسیم‌بندی می‌شوند. نتایج این غربال‌گری در دسته‌بندی جدید در جدول ۲ قابل مشاهده است:

جدول ۲: دسته‌بندی و تعیین وضعیت نهایی متغیرها

دسته بندی	متغیر
فردی	امید به آینده
فردی - اجتماعی	احساس امنیت اجتماعی
فردی - اجتماعی	احساس عدالت اجتماعی
اقتصادی - اجتماعی	پایگاه اقتصادی - اجتماعی
	میزان دین داری
	سرمایه اجتماعی
اجتماعی	مشارکت اجتماعی
	اعتماد اجتماعی

داده‌های جدول ۲ را می‌توان به صورت شکل ۱ ترسیم نمود:

شکل ۱: دسته‌ها و متغیرهای تعیین‌کننده آنها بر نشاط اجتماعی

یافته‌های دسته دوم: در این قسمت متغیرهایی که با افزایش نشاط اجتماعی، افزایش می‌یابند در جدول ۳ قابل مشاهده است:

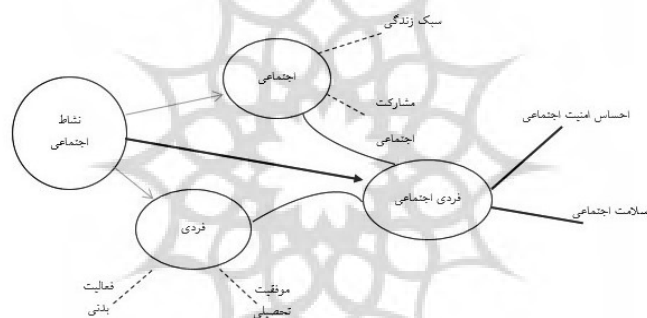
طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

جدول ۳: میزان تأثیر نشاط اجتماعی بر متغیرهای دیگر (به عنوان متغیر مستقل)

متغیر	فرضیه‌ها	دسته بندی	آزمون	میزان	تعداد	منبع	روش	جامعه	مکان	بازه سنی
سلامت اجتماعی	با افزایش سلامت اجتماعی، نشاط اجتماعی هم افزایش می‌یابد	فردی - اجتماعی	پیرسون	۰,۷	۳	(کردی، ۱۴۰۱)؛ (نائینی، ۱۳۹۴)؛ (بخارایی، شریفیان، طوافی، ۱۳۹۴)	پیمایشی	جوانان	یزد	۱۸-۳۵
	با افزایش احساس امنیت اجتماعی، نشاط اجتماعی هم افزایش می‌یابد	فردی - اجتماعی	پیرسون	۰,۶	۲	(یعقوبی، ۱۳۹۶)؛ (غفاری، ۱۳۹۴)	پیمایشی	جوانان	تهران	۱۸-۳۵
	با افزایش مشارکت اجتماعی، نشاط اجتماعی هم افزایش می‌یابد	اجتماعی	پیرسون	۰,۷	۱	(وطن دوست و قلی زاده، ۱۳۹۵)	پیمایشی	جوانان	تهران	۱۸-۳۵
موفقیت تحصیلی	با افزایش موفقیت تحصیلی، نشاط اجتماعی هم افزایش می‌یابد	فردی	پیرسون	۰,۷	۲	(حیدرزادگان و مشهدی، ۱۳۹۰)	پیمایشی	جوانان	سیاستان و بلوچستان	۱۸-۳۵
فعالیت بدنی	با افزایش فعالیت بدنی، نشاط	فردی	پیرسون	۰,۷	۱	(علیخانی، ۱۳۹۶)	پیمایشی	جوانان	اهواز	۱۸-۳۵

							اجتماعی هم
							افزایش می‌یابد
							با افزایش
							گرایش به
۱۸-						سبک زندگی	سبک
۳۵	اراک	جوانان	پیمایشی	(پورسعید، ۱۳۹۴)	۱	۰.۷	اجتماعی پیرسون
						دینی، نشاط	زندگی دینی
						اجتماعی هم	
						افزایش می‌یابد	

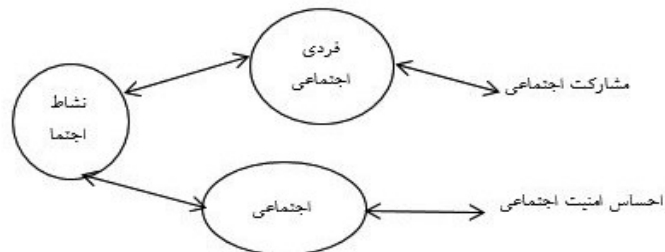
در جدول ۳ نشان داده شده که متغیرهای سلامت اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، موفقیت تحصیلی، فعالیت بدنی و سبک زندگی از نشاط اجتماعی تأثیر می‌پذیرند؛ یعنی تغییر نشاط اجتماعی به صورت‌های مستقیم بر این متغیرها تأثیرگذار خواهد بود. شکل ۲ موارد به دست آمد در جدول ۳ را نشان می‌دهد:

شکل ۲: تأثیر نشاط اجتماعی بر سایر متغیرها

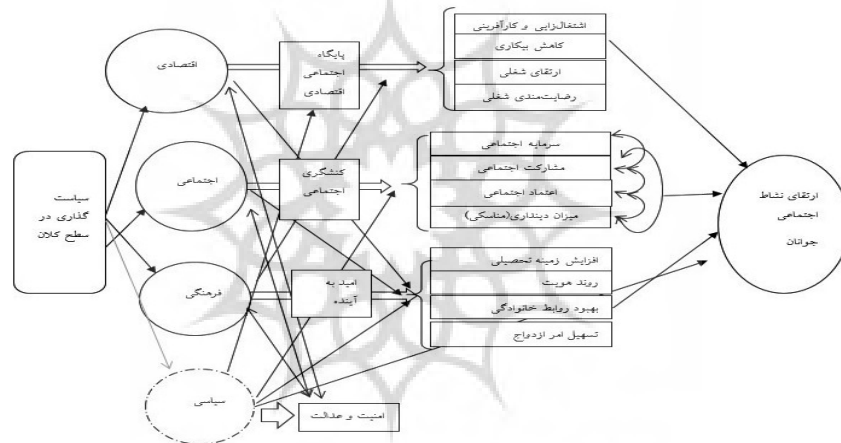
یافته‌های دسته سوم: این یافته‌ها شامل متغیرهایی است که به صورت دوسویه با نشاط اجتماعی ارتباط دارند. بنابر داده‌های جدول ۲ و ۳، متغیرهایی که رابطه قوی و دوسویه با نشاط اجتماعی جوانان دارند عبارت‌اند از: احساس امنیت اجتماعی (در دسته فردی - اجتماعی) و مشارکت اجتماعی (در دسته اجتماعی). تعداد تحقیقاتی که بر هر کدام تأکید دارند، نشان از روابط ضعیف با دو مورد و قوی با یک مورد است که ترسیم آن در شکل ۳ آمده است:

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

شکل ۳: رابطه دوسویه متغیرها با نشاط اجتماعی

یافته‌های دسته چهارم، با تحلیل یافته‌های به دست آمده در سه دسته قبلی، می‌توان الگوی ارتقای نشاط اجتماعی را به شکل زیر ترسیم کرد:

شکل ۴: الگوی ارتقای نشاط اجتماعی جوانان

پیش از توضیح الگو و مسیر به دست آمده، ابتدا لازم است مفاهیم داخل الگو از منظر محقق تشریح و روشن شود. منظور از «پایگاه اقتصادی- اجتماعی» سطح درآمد، نوع شغل، میزان تحصیلات، وضعیت مسکن و تسهیلات مرتبط با آن است. در زیر شاخه پایگاه اقتصادی- اجتماعی، منظور از اشتغال‌زایی و کارآفرینی ایجاد زمینه‌های اشتغال و روند آن و توجه به پایین آوردن میزان بیکاری در جامعه است. در میان شاغلان نیز به معنای بهبود وضعیت شغلی و درآمدی یا امکان ارتقای عادلانه شغلی برای همگان است. در رضایت‌مندی شغلی نیز توجه به نوع شغل متناسب با سطح تحصیلات، توانمندی‌ها و مهارت‌ها، ارج نهادن به تلاش‌های نیروها و دغدغه‌مندی آنهاست.

«کنش» در مباحث اجتماعی حکایت از وجود روابط میان اعضا و فعالیت در روابط اجتماعی دارد. به بیان ساده، کنشگری اجتماعی فعال بودن در فضای اجتماعی است. به همین دلیل، سرمایه اجتماعی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی و دینداری در ذیل این مفهوم مورد توجه قرار گرفتند. مراد از مشارکت اجتماعی، فعالیت ارادی افراد با در نظر گرفتن اهداف، انگیزه‌ها و آگاهی نسبت به موضع است. سرمایه اجتماعی به میزان ارتباطات فرد و مشارکت اجتماعی او باز می‌گردد که تحت تأثیر هنجارها، اعتماد و شبکه روابط ساخته می‌شود. منظور از اعتماد اجتماعی، داشتن دید مثبت و حسن ظن به افراد و نهادهای اجتماعی است؛ به صورتی که میزان فعالیت در فضای اجتماعی و روابط اجتماعی را افزایش می‌دهد. منظور از میزان دینداری (مناسکی)، مجموعه همبسته‌ای از اعتقادات، باورها و اعمال است. دینداری در حالت کلی در ابعاد مناسکی، عاطفی، اعتقادی و تجربی قابلیت بررسی دارد. بُعد مناسکی دینداری نیز عبارت است از اعمال جمعی دینداری.

دو مفهوم دیگر که قابلیت توضیح دارد، بحث امنیت و عدالت است. منظور از امنیت، در خطر نبودن یا احساس محفوظ بودن از خطر است. عدالت در سه حیطه اجتماعی، توزیعی و رویه‌ای قابل پیگیری است، ولی در این تحقیق بیشتر بر جنبه عدالت توزیعی توجه شده است؛ چراکه در تحقیقات توزیع امکانات و نحوه دسترسی متوازن مردم به آن در فرصت‌های اشتغال، تحصیل، ارتقای شغلی و حتی در ازدواج از مسائل مورد توجه بوده است. پس از تعریف مفاهیم، نوبت به توضیح و شرح الگوی نهایی می‌رسد. تحلیل داده‌های به دست آمده در سه مرحله پیشین نشان می‌دهد که عمده عوامل تعیین‌کننده در نشاط اجتماعی در دسته‌های فردی، فردی-اجتماعی، اجتماعی و اجتماعی-اقتصادی جای می‌گیرد. این عوامل برای زمینه‌سازی و تحقق یا تقویت در جامعه، نیازمند سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان است. در نتیجه گام نخست در ارتقای نشاط اجتماعی، سیاست‌گذاری در سطوحی است که متغیرهای تعیین‌کننده را بهبود ببخشد. برای این منظور، ابتدا دو سطح اقتصادی و اجتماعی در سیاست‌گذاری وارد شدند. سیاست‌گذاری برای مؤلفه «امید به آینده» که در سطح فردی به دست آمد، علاوه بر موارد مذکور در سطح اقتصادی و اجتماعی، نیازمند برنامه‌ریزی فرهنگی و آموزشی است. سیاست‌گذاری برای دو مؤلفه احساس عدالت و امنیت علاوه بر سطوح اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، نیازمند سیاست‌گذاری در حوزه سیاسی نیز هست. هرچند سطح سیاسی در تحقیقات استخراج نشد، لیکن از آنجایی در مقام عمل، تحقق بسیاری از مؤلفه‌ها از جمله امنیت و عدالت بدون ارتقای ساختارها و تدابیر در عرصه سیاسی امکان‌پذیر نیست، سطح سیاسی (به شکل نقطه‌چین) با دو زیرمجموعه عدالت و امنیت بررسی گردید.

در سطح اقتصادی-اجتماعی متناظر عوامل تعیین‌کننده، بهبود پایگاه اقتصادی-اجتماعی در دستور کار قرار گرفت و به منظور اجرای برنامه در حوزه‌های اشتغال‌زایی، کارآفرینی، رضایت شغلی و بهبود درآمدزایی دیده

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

شد. در سطح اجتماعی متغیرهای به دست آمده مشارکت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، اعتماد اجتماعی و میزان دین داری را نشان داده اند. بنابراین به لحاظ کلی در سطح اجتماعی بهبود روند کنشگری اجتماعی در میان اعضای جامعه مدنظر است. در مجموع هر کدام از موارد مذکور با یکدیگر ارتباط متقابل دارند. به عبارتی، وقتی وضعیت اقتصادی- اجتماعی بهبود یابد، مشارکت اجتماعی و سرمایه اجتماعی و وضع فرهنگی نیز بهبود می یابد. همچنین هنگامی که اعتماد اجتماعی افزایش می یابد، مشارکت اجتماعی و سرمایه اجتماعی نیز بهبود می یابد و حتی تعلقات دینی در جامعه نیز تحت تأثیر قرار می گیرد. بهبود هر کدام از شرایط پایگاه اقتصادی اجتماعی، سرمایه اجتماعی و میزان دین داری، بهبود امید به آینده جوانان را به همراه خواهد داشت و تجمیع همه این موارد منجر به بهبود وضعیت نشاط اجتماعی و ارتقای آن در میان جوانان می شود.

بحث و نتیجه گیری

مسائل هر جامعه متشکل از عرصه‌ها و زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است. تعامل، ترکیب و تضارب هر یک از این سطوح می‌تواند به زایش قسم‌های مشترکی مانند اجتماعی - اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، اجتماعی - سیاسی منجر شود. با توجه به تغییرات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فناورانه در ایران، بحث نشاط اجتماعی در میان جوانان بیش از پیش اهمیت یافته است، لیکن نتایج گزارش‌های بین‌المللی و مطالعات داخلی نبود الگویی مشخص و سیاست‌های روشن و اثرگذار بر ارتقای نشاط اجتماعی در کشور را نشان می‌دهد. در این مقاله سعی شد تا با استفاده از فراتحلیل کیفی، داده‌های تحقیقات پیشین بررسی و تحلیل و نتایج آن به منظور طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد. براساس الگوی به‌دست‌آمده، سیاست‌گذاری باید در تمام عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی انجام شود. با توجه به جایگاه اثرگذاری حوزه سیاست به‌ویژه در عدالت و امنیت اجتماعی و نقش و سیطره آن بر سایر عرصه‌ها نمی‌توان سیاست‌گذاری در عرصه سیاسی را نادیده گرفت.

محوریت سیاست‌گذاری فرهنگی در ارتقای نشاط اجتماعی ایجاد و توسعه امید به آینده در جامعه است. حیطه اجتماعی در نسبت تعامل «فرد با دیگران»، حیطه اقتصادی در بهبود رفاه اقتصادی و معیشتی «فرد» و حیطه فرهنگی نیز از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی و فرهنگی به بهبود مهارت‌های شناختی، عاطفی و هویتی «فرد» و افزایش امید او به آینده کمک می‌نماید. همچنین بسیاری از عوامل از جمله امنیت و عدالت به شکل مستقیم یا غیرمستقیم تحت تأثیر ساختارها و مؤلفه‌های سیاسی هستند، ولی به دلیل عدم ذکر در تحقیقات، سیاست‌گذاری حوزه سیاسی به صورت خط‌چین در مدل وارد شده است.

مسئله عدالت در سه معنای عدالت اجتماعی، عدالت توزیعی و عدالت رویه‌ای ظهور می‌یابد. هرچند تحقیقات بیشتر ناظر به عدالت اجتماعی بوده، لیکن بحث عدالت توزیعی و رویه‌ای نیز در ایجاد این احساس عدالت نقش مؤثری دارند. بنابراین پیگیری عدالت در هر سه جنبه (اجتماعی، توزیعی و رویه‌ای) باید در حیطه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی عملیاتی شود؛ چراکه اگر عدالت در یکی از جنبه‌ها مانند حیطه اقتصادی نادیده گرفته شود، احساس عدالت اجتماعی لطمه می‌بیند. همچنین اگر عدالت توزیعی در زمینه دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب و تأمین منابع اشتغال‌زایی به شکل عادلانه تحقق نیابد یا فرایند دست‌یابی به امکانات بر مبنای عدالت رویه‌ای سامان نپذیرد، احساس عدالت در جامعه کاهش خواهد یافت. در نتیجه احساس عدالت باید در تمامی روندهای سیاست‌گذاری و اجرایی مورد توجه قرار گیرد.

امنیت اجتماعی در معنای توانمندی برای مراقبت از ویژگی‌های بنیادین خود در شرایط تغییر و تهدیدات عینی است. احساس امنیت اجتماعی نیز حسی است که حاصل ارتباط فرد با جامعه است. به بیان دیگر، این احساس

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان^۱

با توجه به شرایط اجتماعی در فرد ایجاد می‌شود. احساس امنیت اجتماعی ذیل موضوع بزرگ‌تر احساس امنیت اقتصادی - فرهنگی قرار می‌گیرد. بحث تضمین پایداری شغلی، تغییر وضعیت کاری و درآمدی و تناسب آن با هزینه‌های زندگی احساس امنیت اقتصادی است. احساس امنیت در ساحت فرهنگ نیز قابل پیگیری است. با توجه به سیطره فرهنگ در مجموعه ارزش‌ها، باورها، مناسک، آداب و رسوم جامعه، تزلزل در ارزش‌ها، باورها و رسوم موجب ایجاد احساس تزلزل هویتی و فرهنگی در فرد می‌شود و او را با سردرگمی مواجه می‌سازد. تهاجم فرهنگی و رخنه باورهای فرهنگی متناقض با ارزش‌های پایدار جامعه در شکل‌گیری تزلزل فرهنگی و سستی در وضع فرهنگی جامعه مؤثر است. امروزه با گسترش شبکه‌های اجتماعی و انبوه تولیدات چندرسانه‌ای، هجده‌های فرهنگی متعددی در تقابل با ارزش‌های جامعه صورت گرفته که نتیجه آنها ایجاد تزلزل در بنیان‌های فرهنگی و بی‌هویتی فرد یا طرد هویت دینی فرهنگی از جامعه است. بنابراین احساس امنیت فرهنگی هم‌تراز با احساس عدالت اجتماعی باید در سطح میانه و برای تمامی سطوح در نظر گرفته شود. در هر کدام از حیطه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین سیاسی متناسب با عوامل تعیین‌کننده و دوسویه به دست آمده، مواردی نیز در طراحی الگو مدنظر قرار گرفتند. در حیطه اقتصادی عامل تعیین‌کننده پایگاه اقتصادی - اجتماعی است. عناصر اقتصادی این پایگاه مواردی چون برخورداری از شغل، نوع شغل، سمت شغلی، میزان درآمد و خدمات جانبی شغل را در برمی‌گیرد. عناصر اجتماعی این پایگاه نیز به داشتن منزلت اجتماعی متناسب با شغل، تحصیلات و محل سکونت گفته می‌شود. همان‌طور که گذشت، با بهبود پایگاه اقتصادی - اجتماعی، نشاط اجتماعی نیز بهبود می‌یابد. بنابراین به منظور بهبود وضعیت اقتصادی - اجتماعی باید با ایجاد شغل، تسهیل اشتغال‌زایی و کارآفرینی، اختصاص بودجه‌ها و خدمات حمایتی از مشاغل، بهبود سطح درآمدی و خدماتی در مشاغل، ایجاد قوانین حمایتی به منظور بهبود وضعیت امنیت شغلی در فرد، ایجاد زمینه‌های عدالتی در توزیع درآمد و حقوق در میان افراد، دسترسی یکسان و امکان‌پذیر برای تحصیل و بهره‌گیری از امکانات آموزشی و تحصیلی، ایجاد زمینه‌های حمایت برای دست یافتن به مسکن مناسب و تهیه مسکن در فرد مورد نظر باشد.

در حیطه اجتماعی، متغیرهایی نظیر مشارکت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، میزان دین‌داری و اعتماد اجتماعی مطرح است. برای نمونه، وضعیت دین‌داری هر فرد در سطوح اعتقادی، مناسکی، عاطفی و پیامدی مورد سنجش قرار می‌گیرد که بنابر نتایج تحقیقات، هنگامی که هر چهار سطح مذکور افزایش یابد، نشاط اجتماعی نیز رشد می‌کند. به نظر می‌رسد سیاست‌گذاری و اجرای برنامه‌های فرهنگی - اجتماعی می‌تواند در رشد و تغییر وضعیت میزان دین‌داری تأثیرگذار باشد. یکی از عوامل اثرگذار بر بهبود میزان دین‌داری، اعتماد اجتماعی است که جزو عوامل اثرگذار بر نشاط اجتماعی نیز هست. اعتماد اجتماعی در واقع میزان اعتماد فرد به جامعه است. هرچه یک جامعه از ثبات بیشتری برخوردار باشد، به همان میزان، اعتماد اجتماعی بالاتری دارد. اعتماد اجتماعی گاهی تحت تأثیر شرایط اجتماعی،

سیاسی، اقتصادی و رخدادهای آن جامعه دستخوش تغییر می‌شود؛ برای مثال، در جامعه ایران که بسیاری از نهادها، ساختارها و تصمیم‌سازان دارای وجهت دینی هستند، انتشار اخبار در مورد هرگونه ناکارآمدی، فساد یا قصور از حاکمیت می‌تواند بر دین‌داری افراد اثر بگذارد. از دیگر عوامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی است که نقشی تعیین‌کننده در سطح نشاط اجتماعی دارد. مشارکت افراد به میزان شرکت افراد در برنامه‌ها، گفت‌وگوها و همایش‌های جمعی بازمی‌گردد- البته به شرطی که این مشارکت اجباری نباشد. مطابق با داده‌های این تحقیق، یکی از مواردی که سطح مشارکت اجتماعی را افزایش می‌دهد، بالارفتن نشاط اجتماعی است. بنابراین رابطه دوسویه میان مشارکت اجتماعی و نشاط اجتماعی برقرار است. همچنین دو عامل اعتماد اجتماعی و سرمایه اجتماعی بر مشارکت اجتماعی مؤثر هستند. سرمایه اجتماعی میزان اتصالات و ارتباطات فرد با دیگران و روابط اجتماعی قوی فرد را نشان می‌دهد. چنانچه فرد نسبت به جامعه احساس تعلق و اعتماد داشته باشد، سرمایه اجتماعی او افزایش می‌یابد و به میزان افزایش این سرمایه، مشارکت اجتماعی فرد نیز رشد می‌کند. بررسی مجموع تحلیل‌ها از عوامل تعیین‌کننده عرصه اجتماعی، نشان از وجود رابطه دوسویه میان تمام درون حیطه اجتماعی و تأثیر آنها بر رشد نشاط اجتماعی دارد. موضوع دیگری که ارتقای نشاط اجتماعی اهمیت دارد، افزایش امید به آینده است. آنچه در ایجاد یا افزایش امید به آینده در عرصه فرهنگی نقش دارد، ارائه آموزش‌های لازم برای افزایش مهارت‌های فردی و همچنین ایجاد شغل و کسب درآمد است. همچنین عوامل اجتماعی - اقتصادی نظیر بیکاری یا داشتن شغل، سطح درآمد، میزان ارتباط با دیگران و مشارکت اجتماعی بر افزایش امید به آینده تأثیرگذار هستند. در حقیقت اقدامات و مؤلفه‌های سطح اقتصادی بر سطح فرهنگی تأثیرگذار هستند. در واقع، هنگامی که شرایط اقتصادی (داشتن شغل و درآمد مناسب) فرد مطلوب باشد، امید به آینده فرد بیشتر خواهد بود. این رویکرد به شکل مشابه درباره مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، سرمایه اجتماعی و سطح دین‌داری فرد نیز صدق می‌کند. بنابراین در ترسیم نمودار باید ارتباط میان عوامل نیز در نظر گرفته شود. در مجموع، اگر سیاست‌گذاری کلان و متوسط و اقداماتی عملیاتی متناسب با آنها به نحو مطلوب سامان پذیرد، می‌توان امیدوار بود که نشاط اجتماعی در جامعه ارتقا یابد. برای بررسی و مقایسه الگوی به دست آمده با تحقیقات پیشین، می‌توان به الگوی توسعه نشاط اجتماعی در تحقیق یزدانی و همکارانش (۱۴۰۱) مراجعه نمود. محققان در این مطالعه به مدلی دست‌یافته‌اند که دارای طبقه‌بندی‌های شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری، امور اجتماعی - فرهنگی و روابط و حقوق شهروندی است که هر کدام زیرمجموعه‌هایی دارد. در دسته امور اجتماعی - فرهنگی مواردی نظیر کارآفرینی، تحکیم روابط خانوادگی، سلامت شهروندی دیده می‌شود و در دسته روابط و حقوق شهروندی مواردی مانند هویت ملی و تاب‌آوری ملاحظه می‌شود. مدل ترسیمی این مقاله به صورت دایره‌ای است و نشان از عدم تقدم و اولویت هر کدام از مراحل بر دیگری دارد و لذا با الگوی حاضر تفاوت دارد. لیکن دسته‌بندی امور اجتماعی - فرهنگی در آن مدل

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان^۱

به نوعی با دسته بندی اجتماعی - فرهنگی در تحقیق حاضر هم خوانی دارد و مشترکاتی در زیرمؤلفه هایی همچون توجه به خانواده و کارآفرینی و روابط نیز دیده می شود.

منابع

- افشانی، سید علیرضا. (۱۳۹۴). «بررسی میزان نشاط اجتماعی در بین جوانان یزدی و عوامل مرتبط با آن». تحلیل اجتماعی نظم و نابرابری اجتماعی. شماره، صص ۱-۲۹.
- ایستگلدی، مصطفی؛ قنبری، محمد؛ پویا، رضا و روستا، مجتبی. (۱۳۹۸). «فرا تحلیل پژوهش‌های انجام شده در حوزه شهرهای مرزی، نظم و امنیت در استان سیستان و بلوچستان». جغرافیای سیاسی. شماره ۲، صص ۳۳-۶۱.
- ایلوخانی، راضیه؛ کامرانی‌پور، معصومه؛ غلامی جوادیه، اعظم و باقری‌زاده، میترا. (۱۳۹۸). «تعریف نشاط و راهکارهای عملی در ارتقای نشاط اجتماعی». بهروز، سال ۲۹، صص ۵۴-۶۰.
- بخارایی، احمد؛ طالبی، محمدعلی و محتشم، صدراشه. (۱۳۹۵). «مطالعه میزان نشاط اجتماعی در شهر بوشهر و عوامل اجتماعی موثر بر آن (مؤلفه‌های مورد بررسی: اعتماد اجتماعی و دینداری)». مطالعات علوم اجتماعی ایران. شماره ۴۸، صص ۱۷-۳۷.
- تقی پور، فائزه؛ فولادی نژاد، مهران و زمانی، عباس (۱۳۹۹). «شناسایی راهبردهای رسانه‌ای به منظور افزایش نشاط اجتماعی مبتنی بر ورزش». مطالعات فرهنگی اجتماعی المپیک. شماره ۵، صص ۶۷-۸۹.
- تمیزی فر، ریحانه و عزیزی مهر، خیام. (۱۳۹۴). «بررسی رابطه بین اوقات فراغت و نشاط اجتماعی در شهر اصفهان». پژوهش‌نامه مددکاری اجتماعی علامه طباطبایی. شماره ۶، صص ۲۰۷-۲۳۲.
- جان‌پرور، محسن؛ بهرامی جاف، ساجد؛ صالح‌آبادی، ریحانه و مازندرانی، دریا. (۱۴۰۰). «فرا تحلیل کیفی روش و نتایج پژوهش‌های مرتبط با بازارچه‌های مرزی در ایران». جغرافیای توسعه ناحیه‌ای. شماره ۳۶، صص ۱۷۹-۲۰۵.
- جهانی بازه، حمید. (۱۴۰۰). «بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در ایجاد نشاط اجتماعی در شهر مشهد». مطالعات راهبردی علوم انسانی و اسلامی. شماره ۳۷، صص ۳۱-۵۹.
- حاجی‌زاده میمندی، مسعود و ترکان، رحمت‌اله. (۱۳۹۴). «بررسی میزان و عوامل فرهنگی اجتماعی مرتبط با نشاط اجتماعی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه یزد)». مطالعات جامعه‌شناسی شهری. شماره ۱۶، صص ۵۹-۸۶.
- حسینی زاده، سید سعید. (۱۴۰۰). وضعیت نشاط اجتماعی در ایران (رصد پیمایش‌های ملی انجام شده حوزه نشاط در سه دهه اخیر). تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، مرکز رصد فرهنگی کشور
- ریتزر، جرج. (۱۳۹۱). نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر. محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی
- زارعی متین، حسن و محسنی، امیر. (۱۴۰۰). «طراحی مدل نشاط اجتماعی با تأکید بر توسعه ورزش شهروندی و آزمون متغیرهای سازه با استفاده از روش شبکه‌های عصبی چندلایه پرسپترون». سومین همایش ملی و اولین همایش بین‌المللی سرمایه اجتماعی و تاب‌آوری. زکی، محمدعلی. (۱۳۹۹). «فرا ترکیب پژوهش نشاط اجتماعی در ایران: ارائه چارچوب و الگویی جامع و یکپارچه». فصل‌نامه مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی. شماره ۱۲، صص ۱-۲۳.
- شریف‌زاده، حکیمه سادات؛ میرمحمدتبار، سید احمد و عدلی‌پور، صمد. (۱۳۹۶). «بررسی عوامل موثر بر نشاط اجتماعی در ایران (فرا تحلیل از تحقیقات موجود)». راهبرد فرهنگ. شماره ۴۰، صص ۱۸۴-۱۶۰.
- طیبی ابوالحسنی، سیدامیرحسین؛ خاشعی، وحید؛ حقیقی کفاش، مهدی و الیاسی، مهدی. (۱۴۰۱). «بررسی ضرورت فهم عمیق‌تر بدنه دانشی مدیریت راهبردی». مدیریت کسب‌وکارهای بین‌المللی. شماره ۲، صص ۱۰۹-۱۴۵.
- عشایری، طاهّا و جهان‌پرور، طاهره. (۱۴۰۲). «عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی: فرا تحلیل پژوهش‌ها». راهبرد اجتماعی فرهنگی. شماره ۴۶، صص ۳۱-۶۶.
- عنبری، موسی. (۱۳۹۱). «بررسی زمینه‌ها و راهکارهای ارتقای نشاط اجتماعی در ایران». شورای عالی انقلاب فرهنگی، کمیسیون اجتماعی.

طراحی الگوی ارتقای نشاط اجتماعی در میان جوانان ۱

- عبیری، موسی و حقی، سمیه. (۱۳۹۲). «اثرات ریسک‌های اجتماعی بر نشاط اجتماعی زنان». *توسعه محلی روستایی- شهری (توسعه روستایی)*. شماره ۱، صص ۱۳۳-۱۵۸.
- فیضی، زهرا؛ امید بخش، معصومه؛ خسروی، لیلا و صابر فرزام، حمید. (۱۳۹۹). «شاخص‌ها و مؤلفه‌های کاربردی سبک زندگی اسلامی در تبلیغات محیطی». *پژوهش‌نامه سبک زندگی*. ۶(۱)، صص ۲۹-۴۹.
- کیا، علی‌اصغر و امیری، رقیه. (۱۳۹۲). «بررسی میزان نشاط اجتماعی و عوامل مرتبط با آن در بین شهروندان ۱۵ تا ۲۴ سال اهواز». *برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*. شماره ۱۵، صص ۱۳۸-۱۷۷.
- گلایی، فاطمه و اخشی، نازیلا. (۱۳۹۴). «مشارکت اجتماعی و نشاط اجتماعی». *جامعه‌شناسی کاربردی*. شماره ۳، صص ۱۳۹-۱۵۶.
- مجدی، علی‌اکبر و میرمحمدتبار، سید احمد. (۱۳۹۸). «بررسی تأثیر مشارکت ورزشی بر نشاط اجتماعی با تعدیل‌کنندگی سلامت اجتماعی». *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*. شماره ۴۷، صص ۱۴۷-۱۳۳.
- محمدی‌مقدم، یوسف؛ محمدی‌مقدم، یحیی؛ طیبی، علی و ساعدی، عبدالله. (۱۴۰۲). «طراحی الگوی نشاط منابع انسانی در سازمان‌های تأمین اجتماعی». *فصل‌نامه منابع انسانی تحول آفرین*. شماره ۷، صص ۳۹-۵۴.
- نورزهی، زهرا؛ هراتی، شهناز؛ چغاز گرگیچ، زینب و شیخ حسینی، مریم. (۱۴۰۱). «بررسی رابطه نشاط اجتماعی و مؤلفه‌های آن با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان». *پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش*. شماره ۵۱، صص ۲۳۴-۲۶۶.
- ورعی، پیام؛ ممدوحی، زهرا؛ ورعی، پوریا و ورعی، عرفان. (۱۴۰۰). «ورزش همگانی، احساس امنیت اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی: پیش‌بینی‌های سرزندگی اجتماعی در نمونه ایرانی». *مجله عصب روان‌شناسی بالینی ورزشی*. شماره ۱ و ۲، صص ۵۱-۶۴.
- هزار جریبی، جعفر و مرادی، سجاد. (۱۳۹۳). «نشاط اجتماعی و عوامل مرتبط با آن (مطالعه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی)». *مطالعات ملی*. شماره ۴، صص ۳-۲۶.
- یزدانی، حمیدرضا؛ محسنی، امیر؛ زاوعی‌متین، حسن و عزیزی، زهره. (۱۴۰۱). «ارائه مدل توسعه نشاط اجتماعی با رویکرد فراترکیب». *مدیریت شهری و روستایی*. شماره ۶۹، صص ۷۱-۸۴.
- Diener, E. & Suh, E. (1997). "Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators". *Social indicators research*, 40, 189-216.
- Helliwell, J. F. Huang, H. & Wang, S. (2017). "The social foundations of world happiness". *World happiness report*, 8, 8-46.
- Iwata, K. Ando, H. Kawabe, Y. Maeno, T., & Iba, T. (2018, October). "Patterns for well-being in Life: Supporting Life design based on 4 factors of happiness". *In Proceedings of the 25th Pattern Languages of Programs conference*.
- Kaushik, V., & Jaggi, P. (2011). "Predicting Happiness in Urban males and females Through Perception of resource adequacy". *Studies on Home and Community Science*, 5(1), 39-44.
- McCabe, K., Bray, M. A., Kehle, T. J., Theodore, L. A., & Gelbar, N. W. (2011). "Promoting happiness and life satisfaction in school children". *Canadian journal of school psychology*, 26(3), 177-192.
- Paterson, B. L. (2001). *Meta-study of qualitative health research: A practical guide to meta-analysis and meta-synthesis. (Vol. 3)*. Sage.
- Quoidbach, J., Taquet, M., Desseilles, M., de Montjoye, Y. A., & Gross, J. J. (2019). "Happiness and social behavior". *Psychological science*, 30(8), 1111-1122.
- Rey, Lourdes, Extremera, N., & Durán, M. A. (2012). "Core self-evaluations, meta-mood experience, and happiness: Tests of direct and moderating effects". *Personality and Individual Differences*, 53(3), 207-212.
- Tay, L., Chan, D., & Diener, E. (2014). "The metrics of societal happiness". *Social Indicators Research*, 117, 577-600.
- Thin, N. (2012). *Social Happiness*. Bristol: Policy Press

- Carrillo, G., Alfaro, J., Aspillaga, C., Ramirez-Casas del Valle, L., Inostroza, C., & Villarroel, A. (2021). "Well-being from the understanding of children and adolescents: A qualitative meta synthesis". *Child Indicators Research*, 14(4), 1677-1701
- Shankleman, M., Hammond, L., & Jones, F. W. (2021). "Adolescent social media use and well-being: A systematic review and thematic meta-synthesis". *Adolescent Research Review*, 6(4), 471-492.

